

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

19. detsember 2012*

Ühenduse kaubamärk — Määrus (EÜ) nr 207/2009 — Artikli 15 lõige 1 — Mõiste „kaubamärgi tegelik kasutamine” — Kasutamise territoriaalne ulatus — Ühenduse kaubamärgi kasutamine üheainsa liikmesriigi territooriumil — Piisavus

Kohtuasjas C-149/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Gerechthof 's-Gravenhage (Madalmaad) 1. veebruari 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. märtsil 2011, menetluses

Leno Merken BV

versus

Hagelkruis Beheer BV,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: kohtunik A. Rosas teise koja presidendi ülesannetes, kohtunikud U. Lõhmus (ettekandja), A. Ó Caoimh, A. Arabadjiev ja C. G. Fernlund,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. aprilli 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Leno Merken BV, esindaja: *advocaat* D. M. Wille,
- Hagelkruis Beheer BV, esindaja: *advocaat* J. Spoor,
- Madalmaade valitsus, esindajad: C. Wissels ja C. Schillemans,
- Belgia valitsus, esindaja: J.-C. Halleux,
- Taani valitsus, esindaja: C. H. Vang,
- Saksamaa valitsus, esindaja: K. Petersen,
- Prantsusmaa valitsus, esindaja: J. Gstalter,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

— Ungari valitsus, esindajad: M. Ficsor, K. Szijjártó ja K. Molnár,
— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: S. Ossowski,
— Euroopa Komisjon, esindajad: T. van Rijn, F. W. Bulst ja F. Wilman,
olles 5. juuli 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta (ELT L 78, lk 1) artikli 15 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 See taotlus esitati Leno Merken BV (edaspidi „Leno”) ja Hagelkruis Beheer BV (edaspidi „Hagelkruis”) vahelises kohtuvaidluses vastulause üle, mille ühenduse kaubamärgi ONEL omanik Leno esitas Beneluxi kaubamärgi OMEL registreerimisele Hagelkruisi poolt.

Õiguslik raamistik

Määrus nr 207/2009

- 3 Määruse nr 207/2009 põhjendustes 2–4, 6 ja 10 on kirjas:
„(2) Kogu ühenduses on soovitatav edendada majandustegevuse harmoonilist arengut ning pidevat ja tasakaalustatud laienemist sellise siseturu väljakujundamise teel, mis toimib nõuetekohaselt ja pakub siseriiklikel turgudel valitsevate tingimustega samalaadseid tingimusi. Sellise turu loomiseks ja selle ühtsemaks muutmiseks ei piisa ainult kaupade ja teenuste vaba liikumise takistuste kõrvaldamisest ja sellise korra loomisest, mis tagaks selle, et konkurentsi ei moonutata, vaid lisaks sellele tuleb luua ka õiguslikud tingimused, mis võimaldavad ettevõtjatel kohandada oma tegevust ühenduse tingimustega, olenemata sellest, kas nad toodavad ja turustavad kaupu või osutavad teenuseid. Selleks peaks ettevõtjate käsutuses olevate õiguslike vahendite hulka kuuluma ka kaubamärgid, mis võimaldavad samalaadsete vahenditega eristada ettevõtjate tooteid ja teenuseid kogu ühenduses riigipiiridest olenemata.
(3) Kõnealuste ühenduse eesmärkide järgimiseks on seetõttu vajalik ette näha ühenduse kaubamärgikorra loomine, mille kohaselt ettevõtted võivad ühe menetlussüsteemiga saada ühenduse kaubamärke, millele antakse ühtne kaitse ja mis kehtib kogu ühenduse territooriumil. Niiviisi sätestatud ühenduse kaubamärgi ühtsuse põhimõtet tuleks kohaldada, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.
(4) Kaubamärkide omanikele liikmesriikide õigusnormidega antud õigusi iseloomustavat territoriaalset tõket ei saa kaotada õigusnormide ühtlustamisega. Ettevõtjatele kasuliku piiramatult majandustegevuse avamiseks kogu siseturul tuleks luua kaubamärgid, mida reguleerivad ühtsed ühenduse õigusnormid, mis on vahetult kohaldatavad kõigis liikmesriikides.

[...]

(6) Kaubamärke käsitlevad ühenduse õigusnormid ei asenda siiski kaubamärke käsitlevaid liikmesriikide õigusnorme. Nõue, mille kohaselt ettevõtjad peaksid oma kaubamärgid registreerima ühenduse kaubamärkidena, ei tundu olevat põhjendatud. Siseriiklikud kaubamärgid on edaspidigi vajalikud nende ettevõtjate jaoks, kes ei soovi oma kaubamärki kaitsta ühenduse tasandil.

[...]

(10) Ühenduse kaubamärkide kaitsmine või muude varem registreeritud kaubamärkide kaitsmine nende vastu ei ole põhjendatud, kui kaubamärke tegelikult ei kasutata.”

4 Selle määruse artikli 1 lõikes 2 on sätestatud:

„Ühenduse kaubamärk on ühtne. Selle mõju on ühetaoline kogu ühenduses: seda saab registreerida, üle anda või sellest loobuda, omanikult sellega seotud õigusi ära võtta, selle kehtetuks tunnistada või selle kasutamist keelata üksnes kogu ühenduses. Nimetatud põhimõtet kohaldatakse, kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti.”

5 Nimetatud määruse artiklis 15 „Ühenduse kaubamärkide kasutamine” on ette nähtud:

„1. Kui omanik ei ole ühenduse kaubamärki viie aasta jooksul pärast registreerimist ühenduses tegelikult kasutusele võtnud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, või kui selle kasutamine on katkematu viieaastase ajavahemiku jooksul peatatud, siis rakendatakse kaubamärgi suhtes käesoleva määrusega ette nähtud sanktsioone, välja arvatud juhul, kui kasutamata jätmine on põhjendatud.

Kasutamisenä esimese lõigu tähenduses käsitatakse ka järgmist:

- a) ühenduse kaubamärgi kasutamine kujul, mis erineb registreeritud kujust selliste elementide poolest, mis ei muuda märgi eristusvõimet;
- b) ühenduse kaubamärgi kinnitamine kaupadele või nende pakendile ühenduses ainult ekspordi otstarbel.

2. Ühenduse kaubamärgi kasutamist omaniku nõusolekul käsitatakse kaubamärgi kasutamisenä selle omaniku poolt.”

6 Sama määruse artikli 42 „Vastulause menetlemine” lõiked 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Taotleja nõudmisel peab vastulause esitanud varasema ühenduse kaubamärgi omanik tõendama, et varasemat ühenduse kaubamärki on ühenduses tegelikult kasutatud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, viie aasta jooksul enne ühenduse kaubamärgi taotluse avaldamist ning et see on vastulause aluseks või et mittekasutamine on õigustatud, tingimusel et varasem ühenduse kaubamärk on selleks kuupäevaks olnud registreeritud vähemalt viis aastat. Selliste tõendite puudumise korral lükatakse vastulause tagasi. [...]”

3. Lõiget 2 kohaldatakse ka artikli 8 lõike 2 punktis a osutatud varasemate siseriiklike kaubamärkide suhtes, asendades kasutuse ühenduses kasutusega liikmesriigis, kus varasem kaubamärk on kaitstud.”

- 7 Määruse nr 207/2009 artikli 51 „Tühistamise põhjused” lõike 1 punktis a on sätestatud:

„Ühenduse kaubamärgi omaniku õigused kuulutatakse tühistatuks [Siseturu Ühtlustamise Ametile (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused); edaspidi „ühtlustamisamet”] esitatud taotluse või rikkumise suhtes algatatud menetluses esitatud vastuhagi põhjal, kui:

- a) kaubamärki ei ole ühenduses viie järjestikuse aasta jooksul kasutatud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, ja kasutamata jätmisel ei ole mõistlikke põhjendusi; [...]”

- 8 Selle määruse artikli 112 sõnastuse kohaselt:

„1. Ühenduse kaubamärgi taotleja või omanik võib teha avalduse muuta oma ühenduse kaubamärgi taotlus või ühenduse kaubamärk siseriikliku kaubamärgi taotluseks:

- a) sel määral, kui ühenduse kaubamärgi taotlus lükatakse tagasi, võetakse tagasi või loetakse tagasivõetuks;
- b) sel määral, kui ühenduse kaubamärk kaotab kehtivuse.

2. Muutmist ei toimu:

- a) kui ühenduse kaubamärgi omaniku õigused on tühistatud märgi kasutamata jätmise tõttu ning kui liikmesriigis, kus muutmist taotletakse, ei ole ühenduse kaubamärki kasutatud sel viisil, mida kõnealuse liikmesriigi õiguse kohaselt peetakse tegelikult kasutamiseks;

[...]”.

Direktiiv 2008/95/EÜ

- 9 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008. aasta direktiivi 2008/95/EÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 299, lk 25) põhjenduses 2 on kirjas:

„Enne [nõukogu 21. detsembri 1988. aasta esimese] direktiivi 89/104/EMÜ [kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 1989, L 40, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 92)] jõustumist liikmesriikides kohaldatud kaubamärke käsitlevad õigusaktid sisaldasid erinevusi, mis võisid takistada kaupade vaba liikumist ja teenuste osutamise vabadust ning moonutada konkurentsi ühisturul. Seepärast oli siseturu rajamist ja toimimist silmas pidades vaja liikmesriikide õigusaktid ühtlustada.”

- 10 Selle direktiivi artikli 10 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui omanik ei ole viie aasta jooksul pärast registreerimismenetluse lõpetamise kuupäeva liikmesriigis kaubamärki tegelikult kasutusele võtnud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, või kui selle kasutamine on olnud katkematu viieaastase ajavahemiku jooksul peatatud, siis rakendatakse kaubamärgi suhtes käesoleva direktiiviga ette nähtud karistusi, välja arvatud juhul, kui kasutamatajätmisel on mõistlikud põhjused.

[...]”.

Intellektuaalomandi Beneluxi konventsioon

- 11 Haagis 25. veebruaril 2005 allkirjastatud Intellektuaalomandi (kaubamärgid ja tööstusdisainilahendused) Beneluxi konventsiooni (alates 1. veebruarist 2007 kehtivas redaktsioonis; edaspidi „Beneluxi konventsioon”) eesmärk on muu hulgas koondada süstemaatiliselt ja läbipaistvalt ühte õigusakti ühtsed seadused, millega võetakse üle direktiiviga 2008/95 tühistatud ja asendatud esimene direktiiv 89/104.
- 12 Beneluxi konventsiooni artikkel 2.3 on sõnastatud järgmiselt:
- „Registreerimistaotluse prioriteedi hindamisel võetakse arvesse taotluse esitamise hetkel olemasolevad ja õigusvaidluse hetkel kehtivad õigused, mille aluseks on:
- a. identsed kaubamärgid, mille registreerimist on taotletud identsete kaupade või teenuste jaoks;
 - b. identsed või sarnased kaubamärgid, mille registreerimist on taotletud identsete või sarnaste kaupade või teenuste jaoks, juhul kui avalikkuse seisukohast on olemas segiajamise tõenäosus ja sealhulgas varasema kaubamärgiga seostamise oht;
- [...]”.
- 13 Beneluxi konventsiooni artikli 2.14 lõikes 1 on sätestatud:
- „Varasema kaubamärgi registreerimistaotluse esitaja või omanik võib kahe kuu jooksul alates kaubamärgi taotluse avaldamisele järgneva kuu esimesest päevast esitada ametile kirjaliku vastulause niisuguse kaubamärgi registreerimisele, mille
- a. prioriteedikuupäev on hilisem vastavalt artikli 2.3 punktide a ja b sätetele, või
- [...]”.
- 14 Vastavalt Beneluxi konventsiooni artiklile 2.45 „[k]ohaldatakse artiklit 2.3 ja artikli 2.28 kolmanda lõigu punkti a juhul, kui registreerimise aluseks on varem esitatud ühenduse kaubamärgi registreerimistaotlus”.
- 15 Beneluxi konventsiooni artiklis 2.46 on ette nähtud:
- „Artiklit 2.3 ja artikli 2.28 kolmanda lõigu punkti a kohaldatakse ühenduse kaubamärkidele, mille kohta on Beneluxi territooriumil vastavalt ühenduse kaubamärgimäärusele nõuetekohaselt esitatud vanemusnõue, isegi kui vanemusnõude aluseks on Beneluxi või rahvusvahelise registreeringu vabatahtlik kustutamine või kehtivuse lõppemine”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 16 Hagelkruis esitas 27. juuli 2009 Office Benelux de la propriété intellectuelle’ile (marques, dessins ou modèles) (Beneluxi intellektuaalomandi amet, edaspidi „OBPI”) taotluse registreerida Beneluxi kaubamärgina sõnamärk OMEL 15. juuni 1957. aasta märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni Nizza kokkuleppe (uuesti läbi vaadatud ja parandatud kujul) (edaspidi „Nizza kokkulepe”) klassi 35 kuuluvate teenuste (reklaam ja müügiedendus; ettevõtte haldus; kontoriteenused; ärijuhtimine; turundus), klassi 41 kuuluvate teenuste (väljaõpe; kursused ja koolitused; seminaride ja messide korraldamine) ning klassi 45 kuuluvate teenuste (juriidilised teenused) jaoks.

- 17 Lenole kuulub ühenduse sõnamärk ONEL, mille taotlus esitati 19. märtsil 2002 ja mis registreeriti 2. oktoobril 2003 Nizza kokkulepe klassidesse 35, 41 ja 42 kuuluvate teenuste tähistamiseks.
- 18 Tuginedes Beneluxi konventsiooni artikli 2.14 lõikele 1 koostoimes artikli 2.3 punktiga a või b esitas Leno 18. augustil 2009 vastulause Hagelkruisi taotlusele registreerida kaubamärk OMEL. Hagelkruis vastas sellele vastulausele nõudega, et esitataks tõendid ühenduse kaubamärgi kasutamise kohta.
- 19 OBPI lükkas 15. jaanuari 2010. aasta otsusega vastulause tagasi põhjusel, et Leno ei olnud tõendanud, et on oma kaubamärgi ONEL tegelikult kasutanud vaidlustatud registreerimistaotluse avaldamise kuupäevale eelnenud viie aasta jooksul. Leno esitas selle otsuse peale hagi *Gerechtshof 's-Gravenhage*.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on pooled ühel meelel selles, et kaks kaubamärki on sarnased ning et need on registreeritud identsete või sarnaste teenuste jaoks, ning nõustuvad, et kaubamärgi OMEL kasutamine võib avalikkuse jaoks kaasa tuua segiajamise tõenäosuse Beneluxi konventsiooni artikli 2.3 punkti b tähenduses. Samas lähevad nende arvamused lahku mõiste „tegelik kasutamine” osas määruse nr 207/2009 artikli 15 tähenduses ja eriti sellise kasutamise puhul nõutava territoriaalse ulatuse osas.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgitustest ilmneb, et kuigi on tuvastatud, et Leno on tõendanud, et ta on varasemat kaubamärki ONEL asjaomase ajavahemiku jooksul Madalmaades tegelikult kasutanud, ei ole ta esitanud tõendeid selle kaubamärgi kasutamise kohta mujal ühenduses.
- 22 See kohus tuletab meelde, et Euroopa Kohtu praktikast (vt 11. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas C-40/01: *Ansul*, EKL 2003, lk I-2439, punkt 43, ja 11. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-416/04 P: *Sunrider vs. Siseturu Ühtlustamise Amet*, EKL 2006, lk I-4237, punktid 66, 70–73 ja 76, ning 27. jaanuari 2004. aasta määrus kohtuasjas C-259/02: *La Mer Technology*, EKL 2004, lk I-1159, punkt 27) tuleneb, et „tegelik kasutamine” on liidu õiguse autonoomne mõiste, et niisuguse kasutamise territoriaalne ulatus on ainult üks asjaoludest, mida arvestades tuleb hinnata, kas varasemat kaubamärki on või ei ole „tegelikult kasutatud” seoses kaupade või teenustega, mille jaoks see on registreeritud, ning et selle kaubamärgi kasutamine ühesainsas liikmesriigis ei anna tingimata alust järeldada, et tegemist ei saa olla „tegeliku kasutamisega” ühenduses.
- 23 Sellele vaatamata soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, milline tähtsus on nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määruse (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT 1994, L 11, lk 1; ELT eriväljaanne 17/01, lk 146) vastuvõtmisel Euroopa Liidu nõukogu istungi protokollis kantud ühisdeklaratsioonil nr 10 määruse nr 40/94 artikli 15 kohta (avaldatud *Journal officiel de l'OHMI*, 1996, lk 613; edaspidi „ühisdeklaratsioon”), mille sõnastuse kohaselt „nõukogu ja komisjon leiavad, et ühesainsas riigis tegelik kasutamine artikli 15 tähenduses kujutab endast tegelikku kasutamist ühenduses”.
- 24 Neil asjaoludel otsustas *Gerechtshof 's-Gravenhage* menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas [määruse nr 207/2009] artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada selliselt, et ühenduse kaubamärgi tegelikuks kasutamiseks piisab kaubamärgi kasutamisest ühesainsas liikmesriigis, kui kõnealust kasutamist – kui tegemist oleks siseriikliku kaubamärgiga – käsitataks asjaomases liikmesriigis tegeliku kasutamisenä [(vt ühisdeklaratsioon nr 10 [määruse nr 40/94] artikli 15 kohta ja ühtlustamisemeti vastulausemenetluse suunised)]?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, kas siis ei ole ühelgi juhul võimalik käsitada ühenduse kaubamärgi kasutamist ühesainsas liikmesriigis tegeliku kasutamisenä ühenduses [määruse nr 207/2009] artikli 15 lõike 1 tähenduses?

3. Kui ühenduse kaubamärgi kasutamist ühesainsas liikmesriigis ei ole ühelgi juhul võimalik käsitada tegeliku kasutamisenä ühenduses, siis milliseid kriteeriume tuleb seoses ühenduse kaubamärgi kasutamise territoriaalse ulatusega kohaldada – lisaks muudele teguritele –, et hinnata, kas on tegemist tegeliku kasutamisega ühenduses?
4. Või tuleb alternatiivselt eespool toodule tõlgendada [määruse nr 207/2009] artiklit 15 selliselt, et ühenduses tegeliku kasutamise hindamisel jäetakse erinevate liikmesriikide territooriumi piirid täielikult arvesse võtmata [ja lähtutakse näiteks turuosadest (tooteturg/geograafiline turg)]?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

- 25 Esitatud küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas määruse nr 207/2009 artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et ühenduse kaubamärgi tegelik kasutamine ühesainsas liikmesriigis on piisav, et oleks täidetud nõue, et kaubamärk peab olema „ühenduses tegelikult kasutusele võetud” selle sätte tähenduses, või tuleb selle nõude täitmise kontrollimisel jätta liikmesriikide territooriumide piirid arvesse võtmata.
- 26 Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada, et kaubamärkide kaitset Euroopa Liidus iseloomustab mitme kaitsesüsteemi koosseksisteerimine. Ühelt poolt on direktiivi 2008/95 eesmärk johtuvalt selle põhjendusest 2 liikmesriikide kaubamärke käsitlevate õigusaktide ühtlustamine, selleks et kõrvaldada olemasolevad erinevused, mis võivad takistada kaupade vaba liikumist ja teenuste osutamise vabadust ning moonutada konkurentsi ühisturul (vt selle kohta 22. märtsi 2012. aasta otsus kohtuasjas C-190/10: GENESIS, punktid 30 ja 31).
- 27 Teiselt poolt on määruse nr 207/2009 eesmärk nähtuvalt selle põhjendusest 3 ühenduse sellise kaubamärgikorra loomine, mille kohaselt kaubamärkidele antakse ühtne kaitse ja need kehtivad kogu liidu territooriumil (vt selle kohta 12. aprilli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-235/09: DHL Express France, EKL 2011, lk I-2801, punkt 41, ja eespool viidatud kohtuotsus GENESIS, punkt 35).
- 28 Euroopa Kohus on mõistet „tegelik kasutamine” juba tõlgendanud seoses siseriiklike kaubamärkide tegeliku kasutamisega eespool viidatud kohtuotsustes Ansul ja Sunrider vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, ning samuti eespool viidatud kohtumääruses La Mer Technology, leides, et tegemist on liidu õiguse autonoomse mõistega, mida tuleb tõlgendada ühetaoliselt.
- 29 Sellest kohtupraktikast tuleneb, et kaubamärgi „tegeliku kasutamisega” on tegemist juhul, kui kaubamärki kasutatakse vastavalt selle peamisele ülesandele, milleks on kaubamärgiga kaitstud kaupade või teenuste päritolu tagamine, eesmärgiga luua või säilitada turg neile kaupadele ja teenustele, ning tegelikult kasutamiseks ei loeta üksnes sümboolse iseloomuga kasutamist, mille ainus eesmärk on kaubamärgist tulenevate õiguste säilitamine. Kaubamärgi tegelikku kasutamist hinnates peab tuginema kõigile faktidele ja asjaoludele, mille abil on võimalik kindlaks teha, kas kaubamärgi kaubanduslik kasutamine on tegelik ja milleks on eelkõige kasutamine, mida vastavas majandussektoris võib pidada põhjendatuks kaubamärgiga kaitstud kaupade või teenuste jaoks turuosa säilitamiseks või loomiseks, kaupade või teenuste olemus, turu tunnusjooned ning kaubamärgi kasutamise ulatus ja sagedus (eespool viidatud kohtuotsused Ansul, punkt 43, ja Sunrider vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, punkt 70, ning eespool viidatud kohtumäärus La Mer Technology, punkt 27).
- 30 Euroopa Kohus on ka märkinud, et kasutamise territoriaalne ulatus on ainult üks tegur paljudest, mida tuleb arvesse võtta selle hindamisel, kas kasutamine on või ei ole tegelik (vt eespool viidatud kohtuotsus Sunrider vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, punkt 76).
- 31 See tõlgendus on analoogia alusel kohaldatav ühenduse kaubamärkidele, kuna direktiiv 2008/95 ja määrus nr 207/2009 taotleavad kaubamärgi tegelikku kasutamist nõudes sama eesmärki.

- 32 Nimelt ilmneb nii kõnealuse direktiivi põhjendusest 9 kui ka nimetatud määruse põhjendusest 10, et liidu seadusandja on soovinud siduda vastavalt siseriikliku ja ühenduse kaubamärgiga kaasnevate õiguste säilimise selle kaubamärgi tegeliku kasutamise tingimusega. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktides 30 ja 32, võib kaubamärk, mida ei kasutata, pärssida konkurentsi, piirates nende tähiste ringi, mida teised saavad kaubamärgina registreerida, ning jättes konkurendid ilma võimalusest kasutada seda või sellega sarnast kaubamärki niisuguste kaupade või teenuste siseturule toomisel, mis on identsed või sarnased nendega, mis on hõlmatud asjaomase kaubamärgiga. Järelikult toob ka ühenduse kaubamärgi kasutamata jätmine kaasa kaupade vaba liikumise ja teenuste osutamise vabaduse piiramise ohu.
- 33 Käesoleva kohtuotsuse punktis 29 meenutatud kohtupraktika analoogia alusel ühenduse kaubamärkidele kohaldamisel tuleb siiski arvestada siseriiklikele kaubamärkidele antava kaitse ja ühenduse kaubamärkidele antava kaitse territoriaalse ulatuse erinevust, mis tuleneb tegeliku kasutamise nõuet sisaldavate sätete sõnastusest, mida kohaldatakse vastavalt mõlemat tüüpi kaubamärkidele.
- 34 Nii on ühelt poolt sätestatud määruse nr 207/2009 artikli 15 lõikes 1, et „[k]ui omanik ei ole ühenduse kaubamärki viie aasta jooksul pärast registreerimist ühenduses tegelikult kasutusele võtnud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, või kui selle kasutamine on katkematu viieaastase ajavahemiku jooksul peatatud, siis rakendatakse kaubamärgi suhtes käesoleva määrusega ette nähtud sanktsioone, välja arvatud juhul, kui kasutamata jätmine on põhjendatud”. Teiselt poolt on direktiivi 2008/95 artiklis 10 kirjas sisuliselt sama reegel siseriiklike kaubamärkide kohta, mis näeb ette, et kaubamärk peab olema tegelikult kasutusele võetud „[asjaomases] liikmesriigis”.
- 35 Lisaks rõhutab seda „tegeliku kasutamise” territoriaalse ulatuse erinevust neis kaubamärgikordades määruse nr 207/2009 artikli 42 lõige 3. Selles sättes on ette nähtud, et sama artikli lõikes 2 kehtestatud norm, mille kohaselt vastulause esitamise korral võib ühenduse kaubamärgi taotleja nõuda tõendeid selle kohta, et varasemat ühenduse kaubamärki on ühenduses tegelikult kasutatud, on kohaldatav ka varasematele siseriiklikele kaubamärkidele, „asendades kasutuse ühenduses kasutusega liikmesriigis, kus varasem kaubamärk on kaitstud”.
- 36 Sellele vaatamata tuleb märkida, et tulenevalt käesoleva kohtuotsuse punktis 30 meenutatud kohtupraktikast ei ole kasutamise territoriaalse ulatuse puhul tegemist tegelikust kasutamisest eraldiseisva kriteeriumiga, vaid selle kasutamise ühe koostisosaga, mida igakülgne analüüs peab hõlmama ja mida tuleb uurida samaaegselt kasutamist iseloomustavate teiste asjaoludega. Selles osas on sõna „ühenduses” eesmärk täpsustada geograafiline turg, mille suhtes tuleb teostada mis tahes analüüs ühenduse kaubamärgi tegeliku kasutamise kohta.
- 37 Esitatud küsimustele vastamiseks tuleb seetõttu kindlaks teha, mida hõlmab väljend „ühenduses tegelikult kasutusele võtnud” määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses.
- 38 Selle sätte sõnastus ei sisalda mingit viidet liikmesriikide territooriumidele. Seevastu ilmneb sellest selgelt, et kaubamärki peab kasutatama ühenduses, mis teisisõnu tähendab, et selle kaubamärgi kasutamist kolmandates riikides ei saa arvesse võtta.
- 39 Kuna määruse nr 207/2009 artikli 15 lõikes 1 muud täpsustused puuduvad, siis tuleb lähtuda nii selle sätte kontekstist kui ka asjaomase regulatsiooniga loodud süsteemist ja sellega taotletavatest eesmärkidest.
- 40 Seoses määrusega nr 207/2009 taotletavate eesmärkidega ilmneb selle põhjendustest 2, 4 ja 6 nende koostoimes ilmneb, et määruse eesmärk on kõrvaldada kaubamärkide omanikele liikmesriikide õigusnormidega antavate õiguste territoriaalne tõke selliselt, et ettevõtjatel oleks võimalik oma majandustegevust kohandada ühenduse mastaapidele ja sellega takistamatult tegeleda. Nii võimaldab ühenduse kaubamärk selle omanikul oma kaupu või teenuseid kogu ühenduses riigipiire arvestamata

ühtemoodi identifitseerida. Seevastu ettevõtjad, kes ei soovi oma kaubamärki ühenduse tasandil kaitsta, võivad otsustada siseriiklike kaubamärkide kasutamise kasuks, ilma et nad oleksid kohustatud registreerima oma kaubamärke ühenduse kaubamärkidena.

- 41 Nende eesmärkide saavutamiseks on liidu seadusandja näinud ette määruse nr 207/2009 artikli 1 lõikes 2, koostoimes sama määruse põhjendusega 3, et ühenduse kaubamärk on ühtne, mis tähendab, et sellele antav kaitse ja selle mõju on ühetaoline kogu ühenduse territooriumil. Üldjuhul saab seda registreerida, üle anda või sellest loobuda, omanikult sellega seotud õigusi ära võtta, selle kehtetuks tunnistada või selle kasutamist keelata üksnes kogu ühenduses.
- 42 Nähtuvalt selle määruse põhjendusest 2 on ühenduse kaubamärgisüsteemi eesmärk seega pakkuda siseturul samalaadseid tingimusi kui need, mis valitsevad siseriiklikel turgudel. Kui selles kontekstis asuda seisukohale, et ühenduse kaubamärgisüsteemi raames tuleb omistada eriline tähendus liikmesriikide territooriumidele, siis see takistaks käesoleva kohtuotsuse punktis 40 nimetatud eesmärkide saavutamist ja kahjustaks ühenduse kaubamärgi ühtsust.
- 43 Määruse nr 207/2009 süstemaatilise analüüsist ilmneb küll, et mõned selle sätted viitavad oma sõnastuses ühe või mitme liikmesriigi territooriumile. Sellele vaatamata tuleb märkida, et niisugused viited on tehtud eelkõige siseriiklike kaubamärkide kontekstis kas sätetes, mis puudutavad ühenduse kaubamärgiga seotud hagide kohtualluvust ja menetluskorda, või rahvusvahelist registreerimist puudutavates normides, samas kui väljendit „ühenduses” kasutatakse peamiselt seoses ühenduse kaubamärgiga antavate õigustega.
- 44 Eelnevatest kaalutlustest ilmneb, et selle hindamisel, kas kaubamärk on „ühenduses tegelikult kasutusele võetud” määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses, tuleb jätta liikmesriikide territooriumide piirid arvesse võtmata.
- 45 Seda tõlgendust ei väära käesoleva kohtuotsuse punktis 23 mainitud ühisdeklaratsioon, mille sõnastuse kohaselt „ühesainsas riigis tegelik kasutamine artikli 15 tähenduses kujutab endast tegelikku kasutamist ühenduses”, ega ühtlustamisameti vastulausemenetluse suunised, mis sisaldavad sisuliselt sama eeskirja.
- 46 Mis esiteks puutub ühisdeklaratsiooni, siis tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et kui nõukogu istungi protokollis sisalduv deklaratsioon ei kajastu mingil viisil üheski teise õigusakti sättes, siis ei saa seda niisuguse õigusakti tõlgendamisel kasutada (vt 26. veebruari 1991. aasta otsus kohtuasjas C-292/89: Antonissen, EKL 1991, lk I-745, punkt 18; 6. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-104/01: Libertel, EKL 2003, lk I-3793, punkt 25; 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-402/03: Skov ja Bilka, EKL 2006, lk I-199, punkt 42, ning 19. aprilli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-356/05: Farrell, EKL 2007, lk I-3067, punkt 31).
- 47 Nõukogu ja komisjon on seda piirangut ka tunnistanud asjaomase deklaratsiooni preambulis, mille kohaselt „nõukogu ja komisjoni allpool esitatud deklaratsioonid ei ole õigusakti osa ega mõjuta selle tõlgendamist Euroopa Kohtu poolt”.
- 48 Teiseks tuleb seoses ühtlustamisameti suunistega rõhutada, et nende puhul ei ole tegemist õigusaktidega, mis on liidu õiguse sätete tõlgendamisel siduvad.
- 49 Samuti ei saa nõustuda käesolevas menetluses mõnede huvitatud isikute väljendatud seisukohaga, et ühenduse kaubamärgi kasutamise territoriaalne ulatus ei saa mingil juhul piirduda üheainsa liikmesriigi territooriumiga. Sellise väite aluseks on määruse nr 207/2009 artikli 112 lõike 2 punkt a, mille kohaselt võib ühenduse kaubamärgi, mille omaniku õigused on tühistatud kaubamärgi kasutamata jätmise tõttu, muuta siseriikliku kaubamärgi taotluseks, „kui liikmesriigis, kus muutmist taotletakse, [on] ühenduse kaubamärki kasutatud sel viisil, mida kõnealuse liikmesriigi õiguse kohaselt peetakse tegelikult kasutamiseks”.

- 50 Kuigi on muidugi õigustatud eeldada, et ühenduse kaubamärki, tulenevalt selle laiemast territoriaalsest kaitsest võrreldes siseriikliku kaubamärgiga, kasutatakse ühe liikmesriigi territooriumist laiemal territooriumil, et seda kasutamist saaks pidada „tegelikuks”, ei ole välistatud, et teatud asjaoludel on nende kaupade või teenuste turg, mille jaoks ühenduse kaubamärk registreeriti, piiratud üheainsa liikmesriigi territooriumiga. Niisugusel juhul võib ühenduse kaubamärgi kasutamine sellel territooriumil vastata üheaegselt nii ühenduse kaubamärgi tegeliku kasutamise tingimusele kui ka siseriikliku kaubamärgi tegeliku kasutamise tingimusele.
- 51 Nagu kohtujurist rõhutas oma ettepaneku punktis 63, võib üksnes juhul, kui siseriiklik kohus juhtumi kõiki asjaolusid arvestades otsustab, et kasutamine liikmesriigis ei ole piisav, et seda pidada tegelikuks kasutamiseks ühenduses, olla siiski võimalik muuta ühenduse kaubamärk siseriikliku kaubamärgi taotluseks, tuginedes määruse nr 207/2009 artikli 112 lõike 2 punktis a olevale erandile.
- 52 Mõned huvitatud isikud, kes esitasid Euroopa Kohtule oma seisukohad, väidavad ka, et kuigi liikmesriikide riigipiirid tuleb jätta siseturul arvesse võtmata, nõuab ühenduse kaubamärgi tegeliku kasutamise tingimus, et seda kaubamärki kasutataks olulisel osal ühenduse territooriumist, mis võib vastata ühe liikmesriigi territooriumile. Nende väitel tuleneb niisugune kriteerium analoogia alusel 14. septembri 1999. aasta otsusest kohtuasjas C-375/97: General Motors (EKL 1999, lk I-5421, punkt 28), 22. novembri 2007. aasta otsusest kohtuasjas C-328/06: Nieto Nuño (EKL 2007, lk I-10093, punkt 17) ja 6. oktoobri 2009. aasta otsusest kohtuasjas C-301/07: PAGO International (EKL 2009, lk I-9429, punkt 27).
- 53 Ka selle arutluskäiguga ei saa nõustuda. Esiteks puudutab see kohtupraktika niisuguste sätete tõlgendamist, mis käsitlevad ühenduses või registreerimise liikmesriigis maine või tuntuse omandanud kaubamärkide laiendatud kaitset. Nendel sätetel on aga erinev eesmärk tegeliku kasutamise nõudest, mille tagajärjel võidakse vastulause tagasi lükata või kaubamärk lausa tühistada, nagu on ette nähtud eelkõige määruse nr 207/2009 artiklis 51.
- 54 Teiseks, kuigi on kahtlemata mõistlik eeldada, et ühenduse kaubamärki kasutatakse suuremal territooriumil kui siseriiklikku kaubamärki, ei pea see kasutamine olema geograafiliselt ulatuslik, et seda kvalifitseerida tegelikuks kasutamiseks, kuna niisugune kvalifitseerimine sõltub asjaomase kauba või teenuse omadustest asjaomasel turul (vt analoogia alusel kasutamise mahu osas eespool viidatud kohtuotsus Ansul, punkt 39).
- 55 Kuna kaubamärgi tegeliku kasutamise hindamisel tuleb arvesse võtta kõiki asjaolusid ja tegureid, mille abil on võimalik tõendada, et selle kaubamärgi kaubanduslik kasutamine võimaldab luua või säilitada turuosa nendele kaupadele või teenustele, mille jaoks see kaubamärk registreeriti, siis on võimatu etteulatuvalt abstraktselt kindlaks teha, millisest territoriaalsest ulatusest tuleks lähtuda, et selgitada välja, kas seda kaubamärki kasutatakse tegelikult või mitte. Niisiis ei saa kehtestada *de minimis*-nõuet, kuna sel juhul ei saaks siseriiklik kohus hinnata kõiki talle lahendada antud vaidluse asjaolusid (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtumäärus La Mer Technology, punktid 25 ja 27, ning eespool viidatud kohtuotsus Sunrider vs. Siseturu Ühtlustamise Amet, punktid 72 ja 77).
- 56 Mis puudutab põhikohtuasjas vaidluse all olevat ühenduse kaubamärki, siis Euroopa Kohtu käsutuses ei ole vajalikke faktilisi asjaolusid, mis võimaldaks anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule täpsemaid juhiseid selle kohta, kas asjaomast kaubamärki kasutatakse tegelikult või mitte. Lähtudes eeltoodud kaalutlustest tuleb siseriiklikul kohtul hinnata, kas asjaomast kaubamärki kasutatakse kooskõlas selle peamise ülesandega ning eesmärgiga luua või säilitada turuosa selle kaubamärgiga hõlmatud kaupadele või teenustele. Selle hinnangu andmisel tuleb arvestada kõiki asjakohaseid faktilisi asjaolusid ja tegureid, milleks on eelkõige asjaomase turu tunnusjooned, hõlmatud kaupade või teenuste olemus, kasutamise territoriaalne ulatus ja maht ning selle kasutamise sagedus ja järjepidevus.

- 57 Esitatud küsimustele tuleb niisiis vastata, et määruse nr 207/2009 artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle hindamisel, kas kaubamärk on „ühenduses tegelikult kasutusele võetud”, tuleb jätta liikmesriikide territooriumide piirid arvesse võtmata.
- 58 Kaubamärki „kasutatakse tegelikult” määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses, kui seda kasutatakse kooskõlas kaubamärgi peamise ülesandega ning eesmärgiga luua või säilitada ühenduses turuosa selle kaubamärgiga hõlmatud kaupadele või teenustele. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on hinnata, kas need tingimused on põhikohtuasjas täidetud, võttes arvesse kõiki põhikohtuasja asjakohaseid faktilisi asjaolusid ja tegureid, milleks on eelkõige asjaomase turu tunnusjooned, kaubamärgiga hõlmatud kaupade või teenuste olemus, kasutamise territoriaalne ulatus ja maht ning selle kasutamise sagedus ja järjepidevus.

Kohtukulud

- 59 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 207/2009 ühenduse kaubamärgi kohta artikli 15 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle hindamisel, kas kaubamärk on „ühenduses tegelikult kasutusele võetud”, tuleb jätta liikmesriikide territooriumide piirid arvesse võtmata.

Kaubamärki „kasutatakse tegelikult” määruse nr 207/2009 artikli 15 lõike 1 tähenduses, kui seda kasutatakse kooskõlas kaubamärgi peamise ülesandega ning eesmärgiga luua või säilitada Euroopa Ühenduses turuosa selle kaubamärgiga hõlmatud kaupadele või teenustele. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesandeks on hinnata, kas need tingimused on põhikohtuasjas täidetud, võttes arvesse kõiki asjakohaseid faktilisi asjaolusid ja tegureid, milleks on eelkõige asjaomase turu tunnusjooned, kaubamärgiga hõlmatud kaupade või teenuste olemus, kasutamise territoriaalne ulatus ja maht ning selle kasutamise sagedus ja järjepidevus.

Allkirjad